

א. (A) ב. (B) ג. (C)

חושש (C. Bigaradia). א. נשתל בחוץ בלי עלים. בחממה בלי עלים. ג. בחממה עם עלים.
גדול ביהורים מחוסרי העלים. אולם לעומת זאת היהורים שגשתלו מכוסים עלים ונקלט
והכו שרשים התפתחו יותר יפה ובמספר יותר גדול מאשר הראשונים.
לצלום בחרנו בצמחים שאפשר לצינם כ.טפוסיים.
עלי להביע בזה את תודתי למר וירמן מרחובות שנתן לי מקום במשתלתו לעשות את
העבודות האלה.

תוצאות שדות הדרכה לירקות תרפ"ו.

א. סלק אדום.

זבולים.

עין-חרוד.

זבלו בזבל אורנגי, אשליג וורחק (עיינ חוברת ג'). שתלו: 29.10.25. מלחת ציילי
ניתנה: מנה א'—20.11.25, מנה ב'—7.1.26. התחלת האסיף—3.3.26. האסיף האחרון
14.5.26. המרחקים 63X25 ס"מ. הון: מצרי.
ט ב ל א א'

הזבלים בק"ג לדונם		היבול בק"ג לדונם	עליה באחוזים לגבי בלתי מזובל	משקל בינוני של כל שרש בגרמים
1.	זבל אורנגי 6000 + א.ז.ח. 30 מכל מין	5772	349.53	895
3.	" " 6000 + ז.ח. 30	6675	419.86	1035
4.	" " 6000 + א.ח. 30	5740	347.04	890
5.	" " 6000	5966	364.64	925
6.	" ערבי 6000 + א.ז.ח. 30	8094	530.37	1255

הזבלים בק"ג לדונם	היבול בק"ג לדונם	עליה באחוזים לגבי בלתי מזובל	משקל בינוני של כל שרש בגרמים
7. זבל ערבי 6000 + ח. 30	6611	414.86	1025
8. זבל ערבי 6000	5901	359.57	915
9. — — — א.ז.ח. 30 (מלחת)	5063	294.3	785
10. — — — א.ז.ח. 30 (אמון)	5063	294.3	785
11. לא מזובל	1284	0	199

הערות לטבלא א'.

ע"פ טבלא זו יכול הסלק להחשב לאחר מנידולי הנן הנענה לזבל ביותר, ובנדון זה משתוים כמעט הזבלים החיטיים והאורגניים. מאידך ניסא, אין להביר ע"פ הטבלא שלפנינו את השפעת הזבל החיטי בתור זבל נוסף לאורגני (השוה צרופים 5, 4, 1). יש להעיר אמנם שהצרוף 5 — זבל אורגני בלבד — עומד אצלנו בסמן שאלה כנלל אי התאמה אשר בין החלקות המקבילות.

היבולים הנבחרים ביותר נתנו החלקות המזובלות בזבל ערבי, ויחד עם זה יש לציין את השפעתם של הזבלים החיטיים בתור זבל נוסף לערבי, גם השפעת ההוספה של החנקן בלבד לזבל הערבי היא די בולטת (השוה צרופים 7—6). בכלל יש להבליט את השפעתו המכרעת של החנקן על יבולי הסלק, ולעומתו אין האשלג בארמות הכבדות מראה השפעה ניכרת.

את השפעתו הרבה של הזבל הערבי אפשר אולי ליחס גם לאחוז מלח הבשול שבו. אנו חושבים לא למותר להעיר שבהרמת היבול של סלק ארום, שבא בעיקרו ע"י נידולו האינדיבידואלי של כל שרש, עדיין לא פתרנו את שאלת ההכנסה של הנידול, ויש שברכה זו היא לרעת הננן, כי אין השוק מקבל בריצון שרשים מנידולים ביותר, ביחוד כשהוא בא לשוק בזמן שפע הירקות. בננים התחילו כנלל זה להקטין את שטח ההונה לסלק ארום, ובאופן זה באה הגדלת היבול ע"י השפעת הזבלים עם רבוי מספר הצמחים. לזכותו של הזבל יאמר שהוא מזרז את הנידול.

זמני שתילה.

זבול החלקות של זמני שתילה — 6000 ק"ג זבל אורגני + א.ז.ח. 30 ק"ג מכל מין. מלחת ציילי ניתנה בשלש מנות, המרחקים 25×62 ס"מ. הון: מצרי.

טבלא ב.

זמן השתילה	היבול בק"ג לדונם	תקופת הגידול ימים	משקל בינוני של כל שרש בגרמים
6.12.25	6238	171	967
1.3.26	4309	112	668
16.5.26	1032	101	160
16.6.26	877	57	136

הערה לטבלא ב'.

מצר היבול והעבודה שמשקיעים צריך לחשוב את עונת הגשמים הראשונים, ובמקום שמסודרה השקאה יש כמובן להקדים, לראויה ביותר לשתילת סלק, שתילת ראשון למטרץ הפחיתה את היבול ב-30%, אך לעומת זה המשיך סלק של שתילה זו לעמוד בן ב-23 ימים יותר — שתילת 6.12.25 עמד בן עד 27.5.26 ושתילת 1.3.26 עמד בן עד 20.6.26 — (אין השוק אוהב את הסלק המגודל ביותר) ובמשך 3 שבועות עלה המחיר בשוק ב-200%; אמנם לעיני אין לחשוב את מחירי השוק הארצי לקבועים. אך הנגנות הרציונליות תשתדל תמיד להתאים את תוצרתה לעונה שערכה בשוק רב יותר, כי שאלה זו לבוא לשוק בשעה שאיננו גרוש היא לא פחות חשובה לגנן משאלת הרמת היבולים.

השתילות של אמצע מאי ויוני נתנו יבולים זעומים למדי, אך הוא בא לשוק בחדש אוגוסט ומחירי הסלק אז עולים במדה ניכרת, מובן שגם שאלת היבול לא נפתרה בהחלט במסיון בן שנה אחת.

זנים.

הובול כגיל, שתלו 9.11.26 מלחת ציילי ניתנה בשלש סנות, המרחקים 25×62 ס"מ. זמן התנוכה של כל הזנים 7.6.26 — 25.3.26.

טבלא ג'.

הזן	היבול בק"ג לדונם	משקל בינוני של כל שרש בגרמים
גון פלום אולטרה	3544.8	549
ארוך כהה-עלים	3928.6	609
ענול כהה-עלים (שחור-אדום)	5202.7	806
ענול, אדום-הדם, סוכר	7899.2	1224
מצרי	5772.0	895

הערות לטבלא ג'.

כבר העירוני (עין ידיעות א') שהזן המצרי הענול הספיק לכבוש את השוק בארץ, ובגדון זה אפשר לחשוב את שאלת הזנים לסלק אדום כמעט לנפתרת. אנו הכנסנו את שאלת הזנים של סלק האדום לחוג יתר השאלות של גדולי הגן, העוסדים אצלנו לבירור במשקים, וגמשיך לעסוק בה עד שתמצא את פתרונה המוחלט. תוצאות אחדות מיבולי זני הסלק האדום ניתנות בטבלא ג'.

ב. תפוחי אדמה.

זנים.

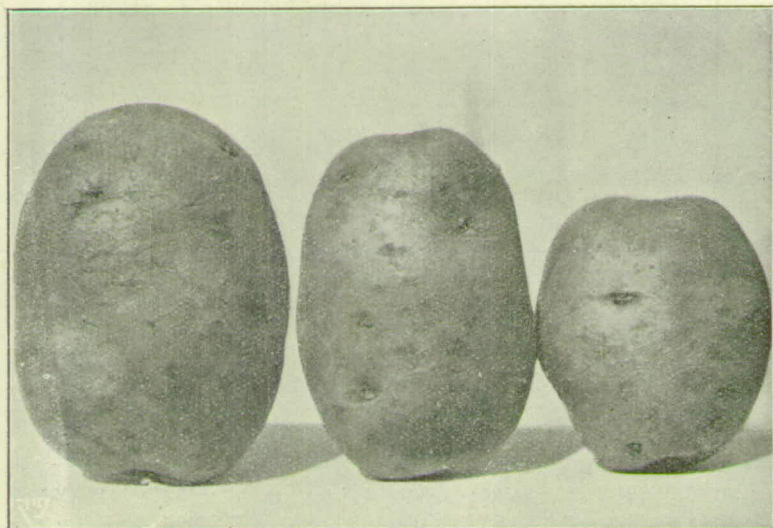
זבלו בזבל אורגני 6000 ק"ג, אשלגן וזרחן 80 ק"ג מכל מין לדונם ב-1.11.26. המרחקים 83×40 ס"מ, המלחת ניתנה בשתי סנות.

הערה: מפני הערך הרב שאנו מיחסים לזן הרוסי, ורעו אותו בשני זמנים מיוחדים.

טבלא ד'.

ה ז ן	זמן הוריעה	היבול בק"ג לדונם	מספר הכולבוסים	משקל ביונוני של היבול לכל צמח בגרמים
רוטבלאו	10.2	594	19200	198
גלבה	"	351	15000	117
הימט (Heimat)	"	489	12000	163
מרסל	"	462	18000	154
טרבלום	14.2	496	20445	165
רוסי "אימפרטורקה"	14.12	1020	24900	340
רוסי "אימפרטורקה"	1.1	1269	14610	423

תמונה ט'

תפוחי אדמה: הון הרוסי המכונה "אימפרטורקה".

ג. גזר בצל ושום.

עין חרוד.

הובל: עיין למעלה זבולים סלק.

גזר. נורע ב-8.11.25; זרעו זרעים שהתלעו. לפני הוריעה השקו. נבט 12.11.25. המרחקים בין השורות 68 ס"מ. הרלול ב-27.12.25, הון: ננטוי. מלחת צילי: ניתנה בשלש מנות בשעת הגרול, התחלת האסיף 3.8.

ב צ ל. נזרע 12.11.25, לפני הזריעה השקו, נבט ב-18.11.25, המרחקים 63×10 ס"מ, מלחת: מנה א' - 27.11.25, מנה ב' - 16.2.26, מנה ג' - 11.4.26, האסיף ב-5.8.26.

ש ום, נזרע 6.11.25, לפני הזריעה השקו, נבט 12.11.25, המרחקים 63×10 ס"מ, מלחת צילי: מנה א' - 27.11.25, מנה ב' - 10.2.26, מנה ג' - 11.4.26, האסיף ב-18.5.26.

ט ב ל א ה.

ג ז ר		היבול בק"ג לדונם	הזבול בק"ג לדונם
עליה ב-0% לגבי לא מזובל	היבול בק"ג לדונם		
96.12	1722	30	זבל אורגני 6000 + א.ז.ח, 30
109.78	1842	5	זבל אורגני 6000
83.14	1608	30	זבל ערבי 6000 + א.ז.ח, 30
—	—	30	זבל ערבי 6000 + ח, 30
51.59	1331	8	זבל ערבי 6000
59.45	1400	9	א.ז.ח, 30 (מלחת צילי)
73.46	1523	10	א.ז.ח, 30 (נפרת אמון)
0	878	11	לא מזובל

ט ב ל א ו.

ש ו ם		ב צ ל		היבול בק"ג לדונם
עליה בק"ג לדונם	היבול בק"ג לדונם	עליה בק"ג לדונם	היבול בק"ג לדונם	
24.96	1036	—	—	30 זבל אורגני 6000 + א.ז.ח.
29.31	1072	25.75	2280	5 זבל אורגני 6000
47.64	1224	30.61	2368	6 זבל ערבי 6000 + א.ז.ח, 30
51.02	1252	25.59	2277	7 זבל ערבי 6000 + ח, 30
9.04	904	28.40	2328	8 זבל ערבי 6000
26.41	1048	19.13	2160	9 א.ז.ח, 30 (מלחת צילי)
—	—	13.4	2056	10 א.ז.ח, 30 (נפרת אמון)
0	829	0	1813	11 לא מזובל

ה ע ר ו ת ל ט ב ל א ה' - ו'.

ה ע ר ה כ ו ל ל ת ב נ ו נ ע ל ע ב ו ר ה ח ו מ ר ש ל ש ל ש ת ה נ י ד ו ל י ם ה נ י ל ; ר ב ו י ה צ מ ח י ם כ ב ל ח ל ק ה ו ש ט ח ה ו ז נ ת ם ה מ צ ע ר , ש מ ו ש ם כ מ א כ ל ת א ו ה ל ח פ ר פ ר ו ת ה מ ת נ פ ל ו ת ע ל י ה ם כ ר נ י ל , מ ה ש מ ש נ ה א ת מ ס פ ר ה צ מ ח י ם ב ח ל ק ו ת ה מ נ ו נ ע ו ת ו א ת ש ט ח

ההזנה של הצמחים הנותרים לגבי החלקות הבלתי מנוגעות (יש אמנם לחשוב בשעת התנפלות המזיקים הגיל על הצמחים את תקופת גידולם כמעט לנמרת, כי בתקופות הגידול הקודמות הצלחנו להשמירם). סבות אלה הכבירו עלינו במדה ידועה את עבוד המספרים של תוצאות היבולים בצרופים השונים, והרבה מצרופים אלה היינו מוכרחים לפסול, מתוצאות המספרים הניתנים כאן, מצאנו לנחוץ לציין:

(א) גוד טבלא ה' — עלית היבול בזבלים החמימים (צרופים 7-6) 60-78 אחוזים לגבי הבלתי-מוזבל.

(ב) הזבל החימי מראה את השפעתו גם על גבי הזבל הערבי (השוה צרופים 3: 5) ולהפך על גבי הזבל האורגני אין חשפעת הזבל החימי נראית לרצויה.

(ג) בכצל ושום — טבלא ו' — השפעת הזבלים בכלל ניכרת במדה מעטה, טובה מהשפעת הזבלים האחרים נראית השפעת הזבל הערבי.

את הגידולים האלה יש אפוא לחשוב כגידולים הבאים במחזור במקום השני או השלישי אחרי נתינת הזבל האורגני.

הוראות לכבוש כרובית וכרוב.

מאת ש. קצפרובסקי.

1. כבוש כרובית.

(א) החמצה.

מסירים את העלים מראשי הכרובית (אפשר גם לפרקם לגמרי) ושופכים אותם היטב במים, מכינים תמיסת מלח של 10% ומוסיפים עליה שתי עשיריות אחוז (0.2%) חומצת חומץ חריפה, את הכרובית שמים בכלי מיוחד, מהדקים אותה ויוצקים עליה את התמיסה המוכנה.

הכרובית מכילה בקרבה הרבה מים והתמיסה הולכת ומתמוגת עם המים במשך הזמן, אחרי 2-3 ימים בודקים אפוא את רכוז התמיסה בעזרת מודד מלח, ואם יש צורך בדבר מוסיפים מלח עד כדי 8%, יש לשמור שרכוז זה ישאר קבוע משך כל הזמן (4-6 שבועות).

אחרי שנמרה התמיסה—כשאין בעבועות נראות עוד כשהן עולות בתמיסה—מוסיפים מלח עד 15% או משאירים את התמיסה ברכוזה הרגיל (8%) וחותרים אותה בשכבת פראפין בעובי של 6 ס"מ בערך.

(ב) כבוש במלח.

באופן זה אפשר לשמור את הכרובית מבלי שישתנה מצבה וטעמה ושתהא טובה לבשול גם בחדשי הקיץ, מכינים תמיסה של מלח 15% (כלי חומץ) ושופכים אותה על הכרובית, מדי פעם בפעם בודקים את התמיסה ומוסיפים מלח עד 15% המלאים, כדי שהרכוז ישאר קבוע, כעבור שבועות מספר, כשאין ירידה בכמות המלח שבתמיסה, ויוצקים עליה שכבת פראפין בעובי של 6 ס"מ, אפשר גם לסדר תמיסת מלח של 18% ובה לסגור את הכרובית מבלי לבדוק אותה עוד נוספות, ע"פ רוב לא תתפתח גם במקרה זה שום תסיסה או שתהא רפה מאד.